

ב"ה

מנחם-אב

הגעגועים עצמם הם נחמה

שמו של החודש המתברך בשבת מברכים זה - בנוגע לדיני כתיבת שטרות על פי תורה, וכפי שאומרים גם בנוסח ברכת החודש - הוא: "מנחם אב"¹. ועד שיש דעות ששמו של החודש הוא "מנחם" (בלבד)².

וגם להדעות שהשם הוא "מנחם אב" - "הרי נוסף לכך ש"מנחם" קודם ל"אב" [שזוהי קדימה לא רק בזמן (כמות), אלא גם בתוכן העניין (איכות)], ובפרט שזהו ענין של תורה, שבה העיקר היא האיכות, ולא הכמות], הנה גם אם נכתב "מנחם" בלבד הרי זה כשר; וכן הוא להדעה ששם החודש הוא "אב" בלבד, שאם נכתב "מנחם" בלבד הרי זה כשר - לפי שכבר נתפרסם בכל תפוצות ישראל ש"מנחם" קאי על חודש אב.

וכיון שזהו ענין ששייך לבני ישראל, תורה ויהדות (שהרי זה שם שנקרא על פי מנהג ישראל ש"תורה היא"³, ונוגע לשטרות של בני ישראל שנעשים על פי תורה) - הרי מובן שכן היא המציאות, שבחודש אב נוגע בעיקר וישנו הענין ד"מנחם", ענין הנחמה.

ולכאורה אינו מובן: איך אפשר לומר שבחודש זה דוקא ישנו ענין הנחמה - בה בשעה שלכאורה הרי זה להיפך, כלשון הכתוב⁴: "בחדשה ימצאונה" (חודש אחד יש בשנה וכו'), שלכן הרי זה חודש של היפך השמחה, כמאמר רבותינו ז"ל⁵ "משנכנס אב ממעטין בשמחה", ולכן יש כמה עניני שמחה שאסור לעשותם בחודש זה, אלא יש צורך להמתין לחודש אלול; ואף על פי כן אומרים "יחדשהו כו' לשמחה", ועד שהחל משבת מברכים ישנו כבר ענין השמחה?!

לכאורה היה אפשר לבאר זאת על פי מה שנתבאר לעיל⁶ בפירוש רש"י על הפסוק⁷ "משכנותיך ישראל", "אף כשהן חרבין, לפי שהם משכון עליהן, וחורבנן כפרה... שנאמר⁸ כלה ה' את חמתו, ובמה כילה, ויצת אש בציון", והיינו, שחורבן בית המקדש (בחודש אב) הוא בדוגמת ענין המשכון שעל ידי זה נשאר מציאותם של בני ישראל באופן שהם נצבים לעד, ונמצא, שהחורבן עצמו הוא ענין של נחמה, כיון שעל ידי זה נעשה הקיום של בני ישראל; זוהי אמנם רפואה מרה, אבל סוף כל סוף הרי זה ענין של רפואה.

אבל, ביאור זה שייך לומר רק בנוגע לענין החורבן בפעם הראשונה, מה שאין כן בשנים שלאחרי זה כו'.

ויש לומר הביאור בזה: ישנו דין ששלש שנים הוי חזקה⁹. וכיון שבני ישראל נמצאים כבר בגלות הרבה יותר משלש שנים מזמן החורבן, היו צריכים כבר להתרגל לגלות.

ואף על פי כן רואים לפועל שבמשך כל הזמן יש אצל בני ישראל רגש של געגועים ותשוקה לצאת מהגלות (אפילו אצל אלו שנמצאים בארצות הרוחה, ששם יכולים לקיים תורה ומצוות כו'), ולא רק במחשבה, אלא גם בדיבור - כפי שאומרים בתפלת שמונה-עשרה שלושה פעמים בכל יום: "את צמח דוד עבדך כו'", "ותחזינה עינינו בשובך לציון", עד "המחזיר שכינתו לציון", וכאשר מתאספים עשרה מישראל, שזהו ענין של פרהסיא, אזי מכריזו זאת השליח ציבור בגלוי, ובודאי אומרים זאת בתפלה מתוך רגש הלב, דכיון ש"ה' יראה ללבב"¹⁰, הרי מי הוא השוטה (ובלשון הידוע¹¹: "אטו בשופטני עסקינן") שיאמר זאת ללא רגש הלב?!...

ולכאורה: כיון שאמרו רבותינו ז"ל¹² "גלו לאדום שכינה עמהם", והיינו, שבזמן הזה נמצאת עיקר השכינה בגלות¹³, הרי יש מעלה בחוץ לארץ לגבי ארץ ישראל, ואם כן, מהי סיבת הגעגועים?

וגם: מהי התועלת בענין הגעגועים - וכדברי כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר¹⁴: לא מרצוננו גלינו כו' ולא בכחותינו נשוב לארץ ישראל, כך, שיש להמתין עד שיבוא זמן הגאולה, כמו שכתוב¹⁵ "אני ה' בעתה אחישנה"?!)

אך הענין הוא - שעצם ענין הגעגועים הוא ענין של נחמה: כאשר נזכרים שנמצאים אלף ותשע מאות שנה בגלות (שלכן ישנו ענין הגעגועים), הרי זה פועל ענין של נחמה - שמסיימים את העבודה, ובפרט כשיודעים שנשאר רק לסיים "פכים קטנים"¹⁶, וכשמסיימים את כל הברורים (באופן שלא נשאר שום ניצוץ בגלות), אזי יוצאים מהגלות.

ובפרט כאשר ענין הגעגועים בא לידי ביטוי גם בדיבור, כנזכר לעיל, שעל ידי זה נפעל ענין זה גם אצל נפש הבהמית (כמובן מדברי רבינו הזקן¹⁷ ש"אי אפשר לנפש האלקית לבטא בשפתיים... כי אם על ידי נפש החיונית הבהמית כו'), ועד שמתבטא גם באכילה ושתייה, שענינם לפעול חיבור הנשמה עם הגוף, לקשר גשמיות עם רוחניות ורוחניות עם גשמיות, ועל ידי זה פועלים בני ישראל שענין זה יומשך גם בעולם.

ולכן: בבוא חודש אב, ובני ישראל מכריזים שנמצאים בגלות ובית המקדש חרב כו' - הרי זה גופא פועל את ענין הנחמה, "מנחם אב", ובאופן ש"הפכתי אבלם לששון"¹⁸ (והיינו, שלא זו בלבד שהאבל מתבטל ממציאיותו, אלא אדרבה, שנהפך לששון), על ידי הקב"ה, "הוי' מלכנו"¹⁹, ש"אוחז בידיו ממש איש איש

ממקומו, כענין שנאמר²⁰ ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל²¹ (שלכן אין להתיירא מאף אחד שיהיה צורך להתגונן מפניו), ומוליך אותו אל הגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן ד"פרזות תשב וגו'²², בקרוב ממש.

קטע משיחת ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב, רשימת השומעים בלתי מוגה

תו"מ ה'תשל"ל חוברת א ע' 3.

- ¹ גט פשוט אה"ע סק"ו סקל"ה. הובא בפתי תשובה שם סקי"ב. ובערוך השולחן שם סט"ז.
- ² גט פשוט שם. וראה גם תו"מ ח"מ ע' 292. וש"נ.
- ³ ראה תוד"ה נפסל - מנחות כ, ב. מהרי"ל - הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
- ⁴ ירמ' ב, כד (ובפרש"י) - הפטרת יום הש"ק זה.
- ⁵ תענית כט, סע"א.
- ⁶ שיחת ש"פ בלק ס"ו... (לעיל ע' . . .).
- ⁷ בלק כד, ה.
- ⁸ איכה ד, יא.
- ⁹ ראה ב"ב כח, א ואילך.
- ¹⁰ שמואל-א טז, ז.
- ¹¹ ראה ב"ק פה, א. ב"מ מ, א. ב"ב ז, א. ועוד.
- ¹² ספרי סוף פרשתנו (מסעי). וראה מגילה כט, א.
- ¹³ נזכר גם מדברי רבינו הזקן בענין לאה ורחל (ראה תו"א ויצא כב, סע"ד ואילך, ש"אחר חורבן בהמ"ק שגלו ישראל וגלתה עמהם השכינה, שהיא בחי' רחל, שהיא בבחי' גלות בע' שרים, ואינה מאירה כלל מערך הגילוי שהיתה מאירה בזמן הבית . . ומ"מ נשאר מאיר בא"י בחי' לאה . . אך . . הוא עלמא דאתכסיא והעלם כו". ובתו"ח שם ל, ד: "מטעם זה יש יתרון מעלה בזמן הגלות").
- ¹⁴ סה"ש תרפ"ז ע' 169. וש"נ.
- ¹⁵ ישעי' ס, כב.
- ¹⁶ ראה גם תו"מ ח"ב ע' 181 ואילך. ועוד.
- ¹⁷ תניא פל"ז (מז, א).
- ¹⁸ ירמ' לא, יב.
- ¹⁹ ישעי' לג, כב.
- ²⁰ שם כז, יב.
- ²¹ פרש"י נצבים ל, ג.
- ²² זכרי' ב, ח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה